

СВОБОДНА БЪЛГАРИЯ

ВѢСТНИКЪ НЕЗАВИСИМЪ ОТЪ ПАРТІИ.

„СВОБОДНА БЪЛГАРИЯ“

излиза за сега единъ въ седмицата въ Събота, но щомъ са едобие съ 500 подписчика, ще са удвои величината ѝ.

Цѣната за въ България:

За 12 мѣсяци 4 рубли или 16 лева
За 6 „ 2 „ или 8 „
За 3 „ 1 „ или 4 „

За въ странство са прибавя на годината 4 лева, половина год. 2 лева, тритъ мѣсяца 1 левъ.

За всѣнакви публикациѣ

са плаща на единъ редъ за първитъ три пжти 30 стотин., а за всѣки послѣдующи 20 стотин.

Писма и препорѣчки са испрапачъ до администраціята на „Свободна България“ въ дома на редактора.

Неплатени писма са неприемватъ.

Единъ брой 40 стотинки.

СЪДЪРЖАНИЕ:

Отъ редактора. — Варна 13 Марта. — Цариградъ, 3 Марта. — Българскитъ села въ Бессарабія. — Погледъ на работитъ въ княжество България. — Подвигътъ на първо българско министерство. — В. „Работникъ“ и негова дописникъ отъ Варна. — Дописки: Цариградъ, Елена, Пазарджикъ, Провадія. — Изъ хигиената. — Разни. — Обзвения.

Отъ Редактора. — Мнозина отъ читатели тѣ ни са обръщатъ къмъ насъ съ въпроси: защо не сме остояли на думата, обѣщанията си, дадени въ обявлението и защо вѣстника ни защитава тѣй нареченитъ „консерватори — чорбаджии“, когато той си е поставилъ дивиза „независимъ отъ партіи“? Ний лично разяснихъ на нѣкои отъ питаващитъ насъ; но при това не ще е, мислимъ, излишно да изложимъ тѣзи наши разясненія относително горнитъ въпроси за другитъ почитаеми читатели.

Първо. Корреспонденцитъ, отъ които навѣрно читателитъ сж заключили за наше то ~~уж~~ отечиваніе отъ програмата си (тѣй като ний до сега въ никой бр. на вѣстника си не сме казали за и ~~противъ~~ партіи) намѣриха мѣсто въ стълповетъ на вѣстника ни водими не съ умишлена цѣль да нападами дневното правителство, а просто съ цѣль да можемъ да дадемъ възможность на народа да познае подлитъ и благонамѣренитъ цѣли както на едната тѣй и на другата партіи, шото да си състави вѣрно и здраво оцѣненіе върху вървежа на работитъ ни.

Второ. Не сме били чорбаджии, нито искаме да бждемъ чорбаджии, както и мнозина отъ читателитъ ни не би въсприели тѣй смѣпо да са водятъ и гонятъ за чорбаджийството, защото моментитъ, които прожияваме въ свободния си животъ изискватъ отъ сѣки патриотъ Българинъ *честно и енергично прислѣдованіе на сичко онова, което ни е държало въ мрака на невѣжеството.*

И трето, че ний въ кратко-временното си съществуваніе, като публицистъ съ органа си „Свободна България“ не сме можали и немали сме случай да искажемъ смѣло и на дълго свонитъ възгледи и убѣждения върху положеніето на работитъ ни; но смѣемъ да увѣримъ изобщо нашитъ чита-

тели, че съ течението на времето ще можемъ да докажемъ до колко сме изпълнили програмата си.

ВАРНА, 14 Марта 1881.

Покушеніята на жестокитъ и неумолими убійци не можъ найсетитъ да избѣгне злочестіитъ и многоплачевний Русскій Царь, нашъ освободителъ Императоръ АЛЕКСАНДРЪ II.

Убийственното покушеніе, което направилъ Берзевскій въ Парижъ на 1867 г., убийственното дѣло, което са повтори толкозъ пжти отъ тогасъ и отъ което напестина Божията ржка запази великия монархъ — туй дѣло вече са извърши на 1 Мартъ, както видѣхъ да са потвърди отъ сичкитъ вѣстници.

Не е лъжа. Царь-освободителтъ е убитъ и дѣ, отъ кого — въ Русія, въ своята столица и отъ русска ржка!.. Господарьтъ на живота на 80 милиона души умира съ най-жестоката и мъченическа смъртъ! Убийственната клпка, която толкозъ пжти са опита да свърши живота на Императора показа са нѣколко врѣме бездѣйствена, доро са глѣдаше за съвършено изчезнала а то било просто събипране на силитъ на нихилизма за да извърши убийстващото си предназначение което и увѣича злочестата сполука.

Каква ужасна и удивителна тема надгробно слово за единъ Босюетъ или единъ Масселіонъ!

Ужасното извѣстіе за жестока и мъченическа смъртъ на единъ отъ на-добритъ царье, които царуватъ надъ народитъ,

напестина причини голѣма скърбъ и почуди цѣлтъ свѣтъ, но тѣзи скърбъ, туй дивленіе най-много е почувствована помежду ни въ България и у Българитъ.

Добрината на Царя-Освободителя, великодушнитъ и родителски неговъ чувства, безбройнитъ неговъ заслуги на борбата за мира, а особено вътрѣшнитъ преобразованія, чрезъ които разви и обогати своята широка Имперія, голѣмото онуй събитіе на 17 Февруарія 1861 година т. е. освобождението на крѣпостнитъ (роби) въ Русія, което е е чисто и исключително негово дѣло и, най-послѣ, нашето освобождение отъ 5вѣковото турско робство даватъ на този Господаръ знаменито и славно име, като потвърдяватъ въ Историата титула „ОСВОБОДИТЕЛЪ“, който титулъ доброволно Му даде признателнийтъ рускій народъ преди сички други.

На Императора Александра II, наслѣдн сега на трона сѣмъ му Цесаревичъ АЛЕКСАНДРЪ III Много се е казвало и са приказва за новія рускій Царь, за когото сѣкій единъ си съставя мнѣніе, че по слѣдствие на туй не-ожиданно владѣтелско промѣненіе, съ голѣма и тежка миссія възлазя на бащина си тронъ. Увѣряватъ, че Императоръ АЛЕКСАНДРЪ III билъ по-решителенъ отъ блаженопочившия си Родителъ и готовъ да Му подражава въ преобразователнитъ дѣйствія. По рѣшителния си характеръ, Той приличалъ много на дѣда си Николая Павловичъ, затуй не е прегхрижлъ идентъ на баща си за съюзницитъ на

Русия; Той хранил твърдъ хладна любовъ за Германія, а билъ твърдъ расположенъ за една руско-френскій съюзъ, който щѣлъ да има добри резултати и за самата Русия.

Ако тѣзи възрѣнія сж вѣрни, възнестіе на престола на Н. Им. Вел. АЛЕКСАНДРА III може да промѣни сичкія видъ на европейската политика и да породи между еврпейскитѣ държави ново раздѣленіе което, много е вѣроятно, ще бжде важнѣ оплотъ противъ силнія съюзъ, който създаде князь Бисмаркъ въ централната Европа и ще премѣете другадѣ центра на европейската тежестъ.

Ний тукъ обнародваме щѣлъ и въ оригинала Височайшія Манифестъ на АЛЕКСАНДРА III.

ВЫСОЧАЙШИЙ МАНИФЕСТЪ:

БОЖІЕЮ МИЛОСТІЮ

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ ТРЕТІЙ

ИМПЕРАТОРЪ И САМОДЕРЖЕЦЪ

ВСЕРОССИЙСКІЙ

ЦАРЬ ПОЛЬСКІЙ, ВЕЛ. КНЯЗЬ ФИНЛЯНДСКІЙ
и прочая, и прочая, и прочая.

Объявляемъ всѣмъ вѣрнымъ нашимъ подданнымъ:

Господу Богу угодно было въ неисповѣдимыхъ путяхъ Своихъ поразить Россію руковымъ ударомъ и внезапно отозвать къ Себѣ ея Благодѣтеля, Государя Императора Александра II. Онъ палъ отъ святотатственной руки убійцы, неоднократно покушавшіяся на Его драгоценную жизнь. Они посягали на сію столь драгоценную жизнь, потому что въ ней видѣли оплотъ и залогъ величія Россіи и благоденствія Русскаго народа. Смирясь предъ таинственными велѣніями Божественнаго промысла и вознося къ Всевышнему мольбы объ упокоеніи чистой души усопшаго Родителя Нашего, Мы вступаемъ на Прародительскій Нашъ Престолъ Россійской Имперіи и нераздѣльныхъ съ нею Царства Польскаго и Великаго Княжества Финляндскаго.

Подъемлемъ тяжкое бремя, Богомъ на насъ возлагаемое съ твердымъ упованіемъ на Его

всемогущую помощь. Да прославить Онъ труды Наши къ благу возлюбленнаго Нашего отечества и да направитъ Онъ силы Наши къ устроению счастья всѣхъ нашихъ вѣрноподанныхъ.

Повторая данный Родителемъ Нашимъ священный предъ Господомъ Вседержителемъ обѣтъ посвятить по завѣту нашихъ предковъ всю жизнь нашу попеченіямъ о благоденствіи, могуществѣ и славѣ Россіи, Мы призываемъ нашихъ вѣрноподанныхъ соединить ихъ молитвы съ нашими мольбами предъ алтаремъ Всевышняго и повѣщаемъ имъ учинить присягу въ вѣрности Намъ и Наслѣднику Нашему, Его Императорскому Высочеству Цесаревичу Великому Князю Николаю Александровичу.

Данъ въ Петербургѣ, въ 1 день марта, въ лѣто отъ Рождества Христова тысяча восемьсотъ восемьдесятъ первое, царствования же Нашего въ первое.

На подлинномъ Собственное Его Императорскаго Величества рукою подписано:

„АЛЕКСАНДРЪ“

Цариградъ, 3 Марта 1881.

Ужасното извѣстіе за звѣрското убійство на нашия Великій Освободитель. Негово Величество Царь Александра, тѣка синца ни поразилъ като громъ, расплава голѣмо и малко отъ жалость. Подробноститѣ за него вече сж всеизвѣстни. Азъ ще са ограничъ само върху нѣкои размисленія по тоя неожиданъ случай.

Туй страшно убійство е растреперало сѣкого. Щѣла Русія и Славянството, особенно Българитѣ, изгубватъ въ лицето на Н. И. В. Царя Александра II най-благородното, най-великото и най-святото. Въ миналото не са сръбнитъ другій Царъ, който да е сторилъ толкози велики дѣла: освобожденіето на селянитѣ въ Русія и Българитѣ (ще да остане незабравимо на вѣки вѣчни въ исторіята на човѣчеството. Миліони хора благословявахъ Н. И. В. Царя Александра II. сега пѣкъ съ съззи ще да полятъ праведніятъ за упокоеніето на душата на Великіятъ мъченикъ Царъ.

Преди двѣ години, когато българска депутация бѣше честита да са представи на Негово Величество въ Ливадія и да го благодарятъ отъ името на Българскій Народъ за великіятъ му благодѣянія, между друго Н. В. каза съ нажаленъ гласъ: „Надѣвамъ са, че Българитѣ добръ ще да помнѣтъ направенитѣ жертви за освобожденіето имъ и съ стараніята на свойятъ новонабранъ Князь

Александра, съ своето единство и съ божиата помощ ще да завардятъ свободата си, тѣй сжко придобита. Трѣба, каза Той още, да забравите сѣбакви раздори, неспасія и прежитѣ вѣрни страданія“. При послѣдната дума погледна най-напрѣдъ Турчинтъ представителъ, послѣ изгледа синца ни на редъ, като че ни молене да простимъ на мъчителитѣ си 500годишнитѣ мъки!

Въ денътъ на прощаваньето на Негово Величество съ блг. депутация, бѣхме въ придворната църква на службата. Дяконтъ по обичаятъ каза многолѣтіе за Негово Вел. и сичката царска фамилия. послѣ каза за здравіето на Нег. Вис. Бѣлг. Князь и усибхътъ на бѣлг. войска. При послѣднитѣ думи Н. Велич. обърна лицето си къмъ депутацията, която съгледа очитѣ му пълни съ съззи.

Въ всѣкій разговоръ на Н. Вел. съ българската депутация са виждаше, че той е най-добрийтъ, най-милостивийтъ и най-свободолюбивийтъ Царъ на свѣтътъ. Ако Руситѣ и Българитѣ живѣятъ по съвѣтитѣ на тойзи Великъ Царъ и слѣдоватъ по неговитѣ предназначения, нѣма сжмѣніе че Русія ще бжде първа на свѣтътъ по могуществото си, а Българитѣ ще да са обединятъ по-скоро и България въ десетина години ще да стане втора Белгія.

Днесъ и вчера не е нищо станало по грѣкитѣ въпросъ, но, както са говори, слѣдъ 10 деня ще са свърши сичко. Вчера и днесъ сички жители безъ различіе тичатъ въ нашето посолство да изразятъ съжаленіето си за звѣрското убійство. Вчера имаше парастосъ въ посолската църква, днесъ тѣй сжко ще да има; ние и дипломатическото тѣло сме съ форма. Взархътъ ще да бжде на днешния парастосъ.

Каракановскій.

Отъ редактора. — Читателитѣ не сж забравили бѣлѣжката що либералната „Независимостъ“ въ 57 си брой правяше на почитенія нашъ дописникъ изъ Цариградъ, за негово едно писмо въ 1-й брой на нашия листъ — бѣлѣжка, която сѣкко, вѣрваме, е заудила, както и насъ сами.

Името на Каракановскій може да е познато на наши съотечественници отъ Княжеството и вѣнъ отъ него, но малцина сж, мислимъ, които го познаватъ отблизу, както го познаваме ний. Само за него не може да се каже, че ако да бѣше на нѣкоя завидна служба въ България, той щѣше да плете вѣнци на младата ни държава. Види са, че редакторитѣ на пресловитата „Независимостъ“ не знаятъ, че д-ръ Каракановскій е при руското посолство въ Цариградъ 16годишни на служба, че има независимо състояніе, че платата и квартира му сж по-прилични отъ Министерскитѣ въ Софія и че рускитѣ въ Софія и че руската служба въ сѣко отношеніе е предпочителна. А колкото, че докторитѣ, споредъ „Независимостъ“ не ставали за дипломати, нека този въпросъ рѣшѣтъ нашитѣ днешни дипломати, които

сами знаятъ, ако сж учили нѣкоя специална за туй наука или ако сж служили при нѣкое дипломатическо учреждение, а сега държатъ въ ржцѣтъ си сѣдбата на единъ милионенъ народъ, а два други милиона иматъ очитѣ си обзрѣнати къмъ тѣхъ...

По нашето мнѣние, сѣкій чловѣкъ е много или малко дипломатъ; специална наука за дипломати нема. Отъ истинскій дипломатъ са изнеква енциклопедическо образование, знаніето на трактатитѣ и международнитѣ отношенія съ нѣкой отъ европейскитѣ езици. При туй, ако има още и глава, разумѣва са, да работи добросѣдѣлно и честно, а не да лѣже свѣта — ето ви дипломатъ, билъ той гражданско или духовно лице, докторъ, учителъ, земледѣлецъ или. най-подиръ, нѣкой абаджия, стига да желае да дипломатизува и да е почетенъ чловѣкъ. Ний гледаме, че завиднитѣ служби въ България до токозъ са унизихъ, щото нѣкой Българинъ който си има служба друга, едва ли ще са съгласи и рѣшитъ лесно да остави и замѣни вѣрното съ непостоянното, макаръ и да е послѣднѣето завидно, споредъ „Независимостъ“. За да не ни са прѣтѣлкуватъ думитѣ, както правятъ нѣкои отъ напнитѣ прехвални публицисти, ний тукъ ще приложимъ, че съ това наше мнѣние ний не щѣмъ да кажемъ какво нѣкои и други извѣстни Българи не трѣба да служатъ на отечеството си, не трѣба да оставятъ иностранната си служба. На противъ, ний сме първитѣ който желайме да видимъ сичкитѣ интиллигентни Българи вънъ отъ отечеството си да бждѣтъ тука и сѣкій отъ тѣхъ да занимава съответствена съ способността и образованіето си служба, а не да гледаме да гонимъ и нападаме нагло и клеветнически и опѣзи, който сж са възвръщали или които съ време сж съ народа си страдали и работили за неговото развитие, както и за неговото освобождение до колкото обстоятелствата и тѣхната обстановка имъ сж помагали. До пжти ний не сме са повърнѣ върху това да поговоримъ.

Българскитѣ села въ Бессарабія.

(Продълженіе отъ брой 7-й)

Новитѣ преселенци отъ 2828—30 год. значително разшириха българското население въ Бессарабія. То занимава сичкия жгълъ на Южна-Бессарабія, който, граничната една страна съ р. Прутъ, а отъ друга близо до Дунава и Черно-море достига до Аккерманъ и заключава протяженіе до 200 верста или 20 часа въ дължина и толкози въ ширина. благодареніе на многото привилегіи, които вкратцѣ нечислѣхме,

тѣзи Българи достигнаха до най-голъмо благосѣстояние, въ което не са намира ни едно почти руско село. Тѣ съградиха въ селата си твърдѣ богати черкви, училища, разни общественни зданія, хамбари обществени, винаги пълни съ жито, като запасъ на случай ги постигне гладъ, който впрочемъ не ведѣтъ не са случаи въ продълженіе на тѣхното съществуваніе.

Едно нещастіе, което постигна това население среди тѣхното мирно живѣяніе — то бѣше отдѣленіето на една половина отъ него и присѣдиненіето къмъ Румжнія, споредъ мъртвѣя вѣщъ. за щастіе, Парижскіи Трактатъ^{18/30} Марта 1856 год. Отъ тѣзи села, които бѣха присѣдинени къмъ Румжнія значителна частъ ся пресели въ 1861—62 год. накъ въ Русія, именно въ Товрическата и Екатеринославската Губернія, дѣто направиха въ кжсо време обширни и богати села*). Въ продълженіе на періода 1857—1878, т. е. въ продълженіе на 20 годишното си пребиваніе подъ владѣството Румжнско Българитѣ водиха голѣма борва съ чуждія имъ румжнски елементъ за упазаніе на своя. Най-главното което българскитѣ първенци пзвърниха въ този періодъ, то е. безъ сумненіе, учрежденіето на скоро подиръ просѣдиненіето си къмъ Румжнія, българското централно училище или гимназія. Тѣзи гимназія съ своя пнтернонтъ, обезпечена отъ единъ значителенъ комитетъ, съставенъ отъ блатата съ рибната-ловія и прч., присѣтствіето на българскитѣ първенци, даде доста доста добъръ процентъ въ продълженіе на по-малко отъ двадесетъ годишното си съществуваніе отъ образовани младежи, отъ които значителна дѣлъ нади на България.

Въ исторіята на устройството на българскитѣ села въ южната частъ на Бессарабія и на тѣхното развитіе и благосѣстояние първо мѣсто принадлежи на първия имъ. главенъ попечителъ генералъ Гензовъ. Едва ли ще са намѣри нѣкъдѣ чловѣкъ който да е придобилъ такава широка популярностъ, такава уваженіе и такава общо любовь, съ каквито ся ползува въ българското население този премѣдрій държавенъ мжжъ. Съ своята си истинна, чисто-синновия попечителностъ за благото на тѣзи Българи, съ своята любовь къмъ тѣхъ, съ своята достъпностъ, съ своята простота покойнѣя генер. Гензовъ е оставилъ безсмъртно име въ потомството на това население. Ве намятъ на този истинний свой благодѣтель Българитѣ създаха около

*) За преселваніе на тѣзи преселенци и должно направленіе бѣше назначенъ Н. Х. Палаузовъ отъ правителството. И въ това дѣло Н. Х. Палаузовъ принесе голѣми услуги.

Болградъ храмъ, въ който пренесена смъртнитѣ останки отъ Одесса на покойнѣя ген. Гензовъ. М. Г. Бутковскій, въ качество на управляющій на тѣзи български села, който бѣше съ симпатія къмъ това население положилъ е много трудове за благоустройството и благосѣсточието на тѣзи Българи. Въ времето на неговото управление при сѣко село бѣха разведани тѣсни плантації (горни), които бѣха необходимѣ въ тѣзи безлѣсна страна, бѣха съградени много черкви, училища и хамбари. Не малко полза принесоха на това население трудоветѣ и на П. О. Иванова, който въ 1858 год. бѣше назначенъ попечителъ на ония села, които останаха въ Русія, слѣдъ присѣдиненіето на другитѣ къмъ Румжнія. Нѣколко време въ качество на учителъ въ Болградъ, послѣ като инспекторъ надъ съществувавшитѣ въ нѣколко села училища, но послѣ като командированъ въ сичкитѣ села отъ бившія Новоросійскій Генералъ-Губернаторъ съ важна миссія почти преди даваніето на 40-тѣ села на Румжнія по рѣковоя Парижскій Трактатъ, именно въ това време, когато ся искаше ръководителъ на тѣзи Българи, които бѣха смаяни отъ готвящійся ударъ. а на послѣдъкъ като попечителъ надъ останалитѣ въ Русія български села, П. О. Ивановъ както е извѣстно, принеси не малки услуги на това население въ продълженіе на своята 12 год. служба. Той възбуди въ българското население, начиная отъ Болградъ, съзнание за необходимостта распространіе на образованіето въ неговата среда, той даде пинципѣта за много общеполезни работи и въобще постави въ подобающе положеніе селата, които той управляваше, като откри въ сичкитѣ, въ най-кжсо време училища. По неговата пинципѣта, съ неговото участіе и даже по неговия проектъ, станала е гимназіята въ Болградъ, така и пожертвуваніето отъ 40-тѣ български села въ 1853 год. 30 хиляди рубли за образованіе отъ тѣхнитѣ проценти и младежи въ рускитѣ учебни заведения, депутацията съ адресъ до Гусударя Императора въ 1856 год., учрежденіето въ Комратъ на централното училище и прч.

Безцѣнно бѣше и участіето на сичкитѣ български първенци въ общитѣ работи. Ни една отъ тѣхъ не е можела да трѣгне, а тѣмъ наче да получи ожжественіе, безъ участіето и съдѣйствието на тѣзи първенци, каквито сж били винаги гг. Узуновъ, братѣя Парушевѣ, Никола и Василій, покойнѣя Діаманди, Х. Георги Радіановъ, Иванъ Аероносіевъ, П. Мумчи, Х. Дечо Малошли и мнозина други.

Тѣзи сичкитѣ български села, до присѣдиненіето на едната половина

отъ него къмъ Румѣнія въ 1857 г., имали сж въ банката въ Одеса общи свой капиталъ до половинѣ милионъ рубли, освенъ частнитѣ капиталн, които имаше отдѣлно сѣко село. Пренесѣнни съ чувства благодарности къмъ правителството за таквизи благотѣлннн, тѣзи Българи не са пропуснали ни единъ случай за да се явятъ полезни когато му е било времето. Тѣ сж направили пожертвования въ полза на хазната, когато е било нужно, именно:

1. Въ 1848 год. тѣ сж пожертвовали за войската 6363 вола.

2. Въ 1854 год. тѣ сж пожертвовали 7085 четвърти ечмивъ и 190 четвърти брашно.

3. Въ сжщата 1854 год. сж пожертвовали на военни нужди 8730 рубли.

4. Въ 1855 год. сж сформировали запасни магазинъ съ 1270 человекъ и 1375 чифта волове.

5. Въ сжщата година сж пожертвовали на военни нужди 85180 р. За сичкитѣ тѣзи пожертвования тѣ сж се удостоивали съ Монарши благоволенія. Съ една речъ тѣзи облагодѣтелствовани отъ Русія Българи явили ся сж като честни и истинни граждани — полезни на себе си и на правителството, подъ крилото на което тѣ живѣятъ. Чудно е, че само младото българско правителство не е считало полезни за себе си подобни чисти Българи, защото иначе не щѣше да издаде такъвъ законъ, който да отблъсне желаніето на сѣкиго отъ тѣхъ не само да търси българското поданство, но даже и да помисли за него. Но за подвижитѣ на българското министерство, за неговото недалиновидностъ и другитѣ му дѣлннн говорено е доста, за да е нужно и тука да вспеляваме това сичкото. Ний само искаме да изразиме едно съжаление, че таквизни единъ честни и достойни граждани, като Българитѣ въ Русія, за които тука говорихме, ще срѣщнатъ не малко затруднение, ако би нѣкой отъ нхъ пожелалъ бѣше да се пресели въ България и да приѣмне поданство българско, та да се върне пакъ своето бащино огнище, споредъ известнитѣ прегради, които известното мнимо либерално българско министерство употребил сичкитѣ си усилія за да създаде.

Погледъ отвънъ на работитѣ въ княжеството България.

Единствѣнно правителство на Балканскій полуостровъ въ сегашното време, което стои далечъ отъ общитѣ работи, не проявява никаква национална идея или поне — никакви стремления и наклонности къмъ това — то е княжеското правителство въ България. Въ това сжщото време, когато съединената Румѣнія устремилъ е сичкитѣ си вниманіе върху упроченіето на своето политическо

положение и, благодаря на своето разумно дѣйствие, вече доби за да я признаятъ за кралевство почти сичкитѣ европейски държави, когато Сърбія само и балнува за съществующа повече въ архивитѣ мемуари, нежели въ дѣйствителностъ — de facto-мннма стара Сърбія, и не ще бже удивително, ако добіе още толкова територия, колкото доби отъ Берлинскія конгресъ, когато Гръція напруга сичкитѣ си национални сили за своето обединение и когато даже самата Ю на-България така нарѣчена Восточна Румелия, предъ видъ на турскитѣ движенија около нейнитѣ граници, приѣмна сичкитѣ зависящи отъ нея мѣрки за удържаніе и охранение своето statu quo, — въ сжщото това време българскитѣ дѣлци въ княжеството, за жалостъ, не преставатъ да изобрѣтватъ различни беззаконни сръдства, за да затъчатъ въ земята своитѣ съперници. Тѣзи дѣлци, може да се каже, достигнаха вече да направятъ отъ наймирнитѣ, най-покорни Българи — человекѣ немирни и не покорни, не такъвъ ли плодъ роди тѣзи не борба принципиална, а проста вражда, която се разви отъ самото появленіе на свѣтъ божии на българското княжество, т. е. отъ момента на упраздненіето на управленіето на Русійскія Императорскій Комисаръ, князя Дондукова-Корсакова, между двата лагера на тѣзи дѣлци, които само чакаха този моментъ за да грабнатъ въ рѣцѣтѣ си властѣта? Произшествіята въ Свищовъ на 8 мнн. февруарій представляватъ най-силно доказателство, че народа вече не може да търпи тѣзи безрѣдници, които тяготѣятъ надъ него и надъ неговото благосъстояние. За жалостъ властѣта, вмѣсто да даде законно удовлетворение на населеніето, употреблява противъ него войска сирѣчь насиліе и даже ранява нѣколко граждани! Не е ли това единъ възмутителенъ произволъ? Ако въ една конституционна страна, каквато е българското княжество, мирнитѣ демонстрации, които сж обикновено явление въ сичкитѣ подобни конституционни държави, сж преслѣдватъ съ въоружена сила, то какви сръдства оставятъ да употреблява противъ таквизи явления всѣка друга монархическа държава? Но и монархически държави въ подобни неспоразумѣннн употребляватъ не сила въоружена, а сила нравственна — убѣждение. Таквизи вѣлненія, за жалостъ, са проявили и въ много други мѣста, както Габрово, Елена, Дръново и Орѣховица, и г. Славейковъ отишелъ да усмирява не покорнитѣ. Способа, който приѣлъ този старъ ветеранъ вѣстникаръ за умиротворение възвълнуванитѣ духове въ Свищовъ, — този най-интелегентни градъ, който съ своитѣ си патриотически стремления прави честь на българскія народъ, — повече ще го възвълнува, нежели успокои. Съ укоризни ли трѣба да се обръща единъ министръ къмъ народа? Но за такъвъ министръ, какъвто е импровизираванния старъ български поетъ, тѣмъ паче още ако въ това време се е побратилъ съ Бахуса, което съ него почти сѣки денъ се случавъ, нищо незначително да нарича честниа български народъ бунтовнически, защото той по-добро нѣщо и не е ни видѣлъ ни чулъ въ своя животъ при прежннн режимъ. При тѣзи принципи, които

развиватъ сегашнитѣ български правители и при тѣхнитѣ направленія, работитѣ въ България ще да достигнатъ още въ полошево положение, тѣ — таквизи министри, като Славейковъ не по-малко както и събратіята му, които въ живота си и петъ овир не ся управлявали, ще доведатъ работитѣ въ княжеството до най-печална анархія Марода знае, че ся сподобилъ съ свобода отъ рѣцѣтѣ на своята благодѣтелка Русія, знае, че има свой зная и свое правителство, а не вижда въ страната си ни порядѣтъ, ни нарѣдби, знае, че има свой сждъ, а неправдата и произвола царува въ сичкитѣ дѣлннн на неговитѣ министри. . . . Но корреспонденціята напечатана въ Н-ро 5 на в. „Своб. България“, указва ся на проф. Дринова, Теофорова и Стаишова, като на человекѣ, които могатъ да бждатъ полезни. Освенъ тѣхъ ни можемъ да укажемъ още и на нѣколко други наши Българи, родени въ България, занимающн високо положение въ Русія, които съ сврето университетско образование и съ своята многолѣтна служебна опитностъ, би били твърдѣ полезни и турили би редъ въ княжеството, но лудъ ли е нѣкой отъ нхъ да доди въ България, за да става играчка и жертви на интригитѣ на тѣзи, които водятъ България къмъ анархія? Време е да помисли народа за своето положение — сичко е вече прекалено до безобразіе.....

2 Марта 1881 год.

Подвижѣтъ на първото българско министерство съ г. Фарлея за конституціята.

Вѣстникъ *Независимостъ* въ 34-ий брой обнародва единъ документъ отъ покойното Бурмово министерство, както и писмата на Англичанина Фарлея къмъ него, съ които документъ органѣтъ на днешното наше министерство направи една голѣма услуга, като извади на видѣло скритата до тогава и достоосждителна постыжка на своитѣ предшественици. Ний щомъ бѣхме започели изданіето на листа си, не можахме да обърнемъ вниманіе и върху този въпросъ при другитѣ жизненни съвременни въпроси, които сѣкиго публициста, както и сѣкій Българинъ патриотъ трѣба да занимаватъ. Но ний трѣбаше още да се съберемъ съ търпение дордѣто *Независимостъ* обнародва сичко по това и произнесе послѣдното си слово. Дордѣто и отъ противната страна възразятъ въ свое оправданіе. Ний дочакахме това; чухме едната и друга страна, като възчакахме все още нѣщо да чуиме, нема повече отъ колкото сж прочели съ насъ и читателитѣ и на двата министерски органи да ги наричемъ и ний съ приѣтитѣ имъ наименованія — *Независимостъ* за либералното и *Българ. Гласъ* за консервативното министерство.

По този предметъ ний срѣщнахме и въ пѣкон чуждестранни газети, особено въ рускитѣ, като: *Новое время*, *С.-Петербургски вѣдомости*, *Ново-російскій телеграфъ* и *Одесскій вѣстникъ*. Оттамъ са вижда, че това е фактъ, че то е вече дѣло извършено отъ първото наше министерство, което преговаряло като какъ нашата конституція може да са ограничи или пзмѣни, защото имъ са видѣла много свободна и, слѣдователно, не бива я за насъ, още слаби, неприготвени да са управлявае по нея. А това развѣликува духоветѣ у насъ, тъй щото ний чухме и отъ двѣтѣ присизнесенн вече народа са питатъ помежду си: „неужели работитѣ сж дошли до тамъ? Можелн сичко да бжде петинна?“ При това още у едни са прочувствува страшно негодование, а у други — ругателства противъ Бурмовото министерство.

„Българскій Гласъ“ дойде да възрази на тѣзи публикация съ „Независимостъ“, но възразеніята му по бѣха на право и категорически да са произнесе ако е истина или лъжа това още неговата съперница извади на яве не; той избикаля него. а говори за друго, че първитѣ наши министри биле упълномощили Фарлея и му поручили да исекуи акціитѣ на желѣзницата Варна-Руссе, като че такава порученіе неможѣше министерството да го даде на нѣкоя българска търговска кантора или направо да са обяви за купувател на акціи, когато располага съ довольно количество пари и за акціи. А въ заключеніе чакъ са неказва, както тогава, така и сега той, „Българ. Гласъ“ е при убѣжоеніе, че нашитѣ народъ не е още приготвенъ за такава свободна конституція. Това може да е истинна до нейдѣ, но ний ще почитаме тукъ: нашитѣ министри както първитѣ, тъй и намѣстницитѣ имъ доро и днешнитѣ, приготвени ли сж сичкитѣ за министри?

Ето ний какъ знайме тѣзи работа и нашитѣ възглѣдове по нея.

* * *

Първитѣ наши министри, щомъ постѣжиха, или са видяха на чело на най-високото мѣсто по управленіето на българското княжество, тѣ си въобразиха, че отъ тѣхъ въ цѣла България нема по-умни, по-образовани, по-свършенни, по-достойни и вѣщи за призованіето си. На мѣсто да са зематъ първенъ кротко и смиренно да изучаватъ нуждитѣ на народа и неговитѣ болки, тѣ зеха да си пишатъ своитѣ биографіи и разни въсхваденія, само не доказиха че произхождатъ отъ допотопнитѣ богове. При едно тъй прихласнато за себе си въображеніе, на народа и неговитѣ представитѣ зеха да гле-

датъ като на ниски и ничтожни твари, а за да са укрѣпятъ на министерскитѣ си мѣста за много години, тѣ предприеха да ограничатъ конституцията. Съ тая цѣль най-първо тѣ почеха да проваждатъ чрезъ печата, че българската конституція била много свободна. а българскій народъ не билъ приготвенъ още за нея и други подобни въззрѣнія. А тѣзи слова сж са отзивавали въ Англія и Австрія, правителствата на които мислѣха и казваха въ времето когато Русія искаше дипломатическимъ словомъ да освободи България, че Българитѣ още не сж озрѣли за независимостъ. Статин сж подобно убійственнo направление за българскій народъ често са печатаха въ по-първитѣ газети французски, нѣмски, английски и руски. Министерството съ това само не са ограничили, то дѣятелно са зе да убѣди сичкиѣ дипломатически агенти на великитѣ държави въ София, дѣто имаха не маловажни успѣхъ, като бѣха спичелили на своя страна даже и Рускія представителъ въ София? Давидова. Но и дѣятелността на Фарлея въ Англія не бѣше по-малко. Нег Височество, който не познаваше още Българитѣ, не бѣше мѣчно да повлияетъ и на Него. Фарлей чрезъ печата бѣше приготвилъ кабинетитѣ на 5-тѣ великитѣ държави доста добръ, които и вѣззоха помежду си въ тѣсно споразумѣніе; но напоследъкъ съгледаха, че Русія, като пролѣ толкова кръвъ за да освободи Българитѣ, и тя пакъ имъ даде тѣзи свободна конституція, че Руситѣ още сж опекуни на българскій народъ, че Руситѣ также занимаватъ още високи постове по управленіето на българската млада държава: отъ сичко това тѣ заключили, че кабинетитѣ на европейскитѣ държави нематъ право да отмѣнятъ или направятъ пзмѣненія въ конституцията на България. Но за да не покажатъ своята дипломатическа слабостъ на явѣ, тѣ сж и отговорили така както са вижда отъ ниемото на Гладетона къмъ Фарлея. Словесно обаче не съвѣтвали по тоя предметъ да са обрънатъ къмъ Русія. И първото министерство направлява вече своята дѣятелностъ къмъ петербургскій кабинетъ. И отъ това дѣло са извика презъ Мартъ 1880 г. Генералъ Шенеловъ и рускій посланикъ отъ Константинополъ Новикобъ. Въ една ауденція при блаженнопочившиятъ Царъ-Освободителъ са раскрива злонѣмѣренното дѣйствие на първото българско министерство.

Вѣстникъ „Работникъ“ и негова дописникъ отъ Варна.

Варна, 12 мартъ 1881. — Извѣстниятъ пасквил-вѣстникъ „Работникъ“, самозванъ „органъ на народна партія“ — ако сжествува у насъ и такава партія, — въ брой

отъ 7 мартъ прави извлечение „изъ едно пріятелско писмо отъ единъ (подобенъ нему) интиллигентинъ работникъ отъ Варна“.

Между другитѣ глупости и ругателства, съ които са отзвѣва неговитѣ пріятель въ реченното писмо, той мимоходомъ споменува и моята скромна личностъ, по поводъ на частна една дописка отъ Варна въ 6-й брой на „Свободна България“, която дописка той отдава на менѣ и само на менѣ, като че въ Варна той трѣба да бжде единъ и азъ другъ, които можемъ да пишамъ. Азъ не излизамъ тукъ да опровергавамъ или да говорѣмъ въ своя защита нѣщо, защото редакцията е тукъ да увѣри и него и сѣбѣ, че не съмъ азъ този дописникъ, нито ми позволява длъжността да са занимавамъ съ дописки въ вѣстницитѣ, нито пакъ знаяхъ туй, което четохъ въ речената дописка за г. Кърджиева, бывшии членъ на единъ мѣсець и половина отъ варн. оержен сждъ, сегашни редакторъ на „Работникъ“. Двѣ нѣща само ма побудихъ да въразѣмъ срѣшу интиллигентни работници, който са изобразили въ фотографическата машина на в. „Работникъ“.

1-о че комплиментитѣ, съ които дописникътъ на „Раб.“ и редакцията са обръща къмъ менѣ въ тоя случай, падатъ само върху него; защото азъ не виждамъ мой портретъ, снетъ въ въображеніето на г. Кърджиева въ „Своб. България“ нито съмъ билъ нѣкогашъ „турско сфенди“, ако и да бѣхъ едно време официално припознатъ за „Търновскій училищенъ директоръ“, както сж были и други съ мене, а именно г. г. Б. Горановъ и Хр. Брусевъ, отъ които първитѣ до скоро бѣше началникъ отдѣленія въ министерството на просвѣщеніето а сега Директоръ на Ломската Реалка, вторитѣ — секретаръ на търновскія оерженъ сждъ. А отъ кого и какъ сж са заплашвали Търновск. училищни директори — то не е тѣхна работа, то е работа на Търновскій гражданинъ, на Търновската община, която е условяла директоритѣ на главното си градско училище, между които имать съмъ и азъ щастіето или нещастіето да фигурирамъ, за да ма псуватъ днесъ едни, като „Работникъ“, който не ма знае; други да ма благославятъ, защото сж можли да са ползватъ нѣщо отъ мене, отъ моето учителствованіе и директоруваніе вжтрѣ въ единъ періодъ отъ 25 години. А г. Кърджиевъ отъ Арбанаси съ нѣкогашнитѣ си другари взаимноучители и съ сегашнитѣ си интиллигентни пріятели — работници, какво е изработилъ — не знаѣмъ, нито пакъ ще питамъ да са научъ; знаѣмъ само че не е способенъ за нищо, както и ще го видѣтъ сега самитѣ поклонници на „работникъ“, които сж го избрали за свой шефъ.

Тукъ просѣмъ читателитѣ да не възиматъ отгорнитѣ редове за апология моя, като искахъ да укажъ на елементарнческитѣ уста, съ които бѣше зиналъ върху ми новитѣ редакторъ на „Работникъ“, самозванъ млада публицистъ“ пакъ въ „Работникъ“ (гл. бр. 13).

2-о А казва посмина е человекъ този „млада публицистъ“ и неговитѣ отъ Варна дописникъ, стига любознателнитѣ да са взре по-нататѣ въ реченото писмо, обнародвано въ „работникъ“, и ще са увѣри има ли у тѣзи хора совѣсть човѣческа или искра патриотическа, като са толкозъ хвалѣтъ съ патриотизма си!.. Ето именно какво искамъ да кажъ:

Когато не само у насъ тука, облагодѣтелствованитѣ отъ блаженнопочившия Русскій Императоръ, но и по цѣль свѣтъ сичкитѣ народи въсхваляватъ неговитѣ високи добродѣтели, и са обръщатъ съ ужасъ и отврѣшеніе къмъ мръснитѣ убійци; когато цѣла България днесъ е покрита съ трауръ и оплаква мъченическата смъртъ на страстотерпца Царя-Освободителя: то елики „интиллигентинъ-работникъ“ (по из-

раженіето на тоя вѣстникъ) или по-добъръ единъ извергъ въ Варна са намѣрили да са радва на тѣзи ужасна смъртъ, която дѣха и ще дѣха вѣчно отмъщеніе. Защото какво друго значатъ думитѣ въ реченото приятелско писмо до „Работникъ“ изъ Варна: „Колкото ситиче до Царь Александра, възгледовѣтъ на различни людѣ сж различни. За мене си азъ ще кажж, че положеніето на работитѣ вече ако не другадѣ, а то поне въ Руссея, ще се обърнѣтъ къмъ добро“!!!

Отъ ужасъ и отвращеніе къмъ подобни мисли, излѣзли отъ болѣзненна една глава, азъ не могж да са прострж по-вече въ този мой отзивъ, а молихъ почтенната Редакция да му даде мѣсто съ приложената туку телеграмма отъ агенцията „Хавасъ“.

Шишковъ.

Парижъ 23 Марта (и. с.). Сегоднѣ и Везинеръ сж осждени на 6-мѣсеченъ затворъ и 2000 франка глоба за дѣто одобрявали покушеніето срѣщу Царя сжщо и Рошфортъ — на 1000 франка глоба.

Д О Н И С К И.

Цариградъ, 20 Февруарія 1881.

..... Сега за сега туку нѣма друго освѣнъ турско-гръцката кавга. Портата още не е отговорила на дадената преди 10 деня нота отъ представителитѣ на великитѣ държави. Министерскитѣ съвѣтъ са събирѣ сѣкѣй денъ въ султанскитѣ дворець, но до сега не е още рѣшилъ что трѣба да отговори. Много мислятъ, че отговорѣтъ на Портата ще даде голѣма надѣжда за спогожденіе, което въ сѣкѣй случай ще да бжде, Турція устжила сичко друго освѣнъ Янина, Мецово и Превеза. Гърцитѣ тѣй сжщо клонятъ повече къмъ миръ, защото не намиратъ съчувствіе у другитѣ държави за бой. До сега държавитѣ дѣйствотатъ съгласно, и ако туй съгласіе са продължи до край, нѣма съмнѣніе, че войната ще да са избѣгне. Много подозрѣватъ, че Австрія подклажда огньтъ у Турцитѣ и Гърцитѣ, за да са вползова нѣщо. Види са, че ще да има таквозъ нѣщо, защото султантъ нѣкаси показва голѣмо вниманіе къмъ Австрійскитѣ и Гермааскитѣ посланици, които заедно отиватъ въ всичкитѣ въпроси.

Извѣстіето, че станали смущенія въ нѣкои градове въ Княжеството много зарадова Турцитѣ, които насѣгадѣ говорятъ между дипломатическото тѣло, че Българитѣ сж неспособни за отдѣлно управление, и види са, за туй Портата са отнася съ презрѣніе къмъ българското агентство и му прави голѣми спжнки при изпълненіето на длъжноститѣ му къмъ княжескитѣ подданици.

Отъ Македонія идхтъ плачевни извѣстія: тъмницитѣ въ Солунъ, Витоля и Охридъ сж пълни съ Българи, ужъ уловени съ оржіе и пратени отъ комитетъ въ Княжеството. Туга тѣй сжщо има затворени до 40 Македонци. Турцитѣ правятъ тѣзи пакости на Българитѣ, защото иматъ най-добри и вѣрни извѣстія за ходѣтъ на работитѣ въ княжеството. Трѣбаше да разберхтъ Българитѣ въ Княжеството, че нито съ пари, нито съ комитети, които незная да ли има, ще да помогнатъ на другитѣ си братія въ Македонія и въ другитѣ земи; най-добрата, вѣр-

ната и силната помощъ за тѣхъ е: да са сѣбятъ партіитѣ въ едно тѣло и скупомъ да са земхтъ мѣрки за върежданіето на вътрѣшното управление на Княжеството; тогизъ само ще да са облегчи участъта на Македонцитѣ и другитѣ Българи; въ такъвъ само случай Портата ще да остави да пълне тъмницитѣ съ невини Българи и ще да захване да са грижи за подданицитѣ си Българи, както са грижи за гърцитѣ и албанцитѣ.

Елена, 7 Марта 1881.

..... Явявамъ ви, че, въ минутата когато приехъ Вашето писмо оплакахме Царя, — оплакахме ненадѣйната смъртъ на нашия Избавителъ и Спасителъ, който ни отърва отъ тежкото тиранство на турцитѣ, а който въ време на войната пролива горчиви сълзи за насъ българитѣ въ Горня Студена. О! колко жакно бѣше като служиха въ черква сички свещеници почернени, сички офицери съ черно покрити аполети и съ черни кордели на рѣцѣ. Майоръ Рудановски и той изъ Търново пристигна за опѣлото. Той много плака до като са служаше литургіята. Жална картина са представяше когато единъ отъ учителитѣ Н. К. държаше рѣчь за добринитѣ на Покойния Императоръ. Сички го слушаха съ наведени глави и не са чуваше отъ народа нищо освѣнъ хълцанье. Сичкія народъ бѣше той като когато бѣгахми на 1877 год. 22 Ноември отъ Сюлеймановитѣ диви орди.

Дюгенитъ и училищата са затвориша за три дни. Цѣлія градъ бѣше окиченъ съ черни платна. До дванаестъ деня ще са служи литургія съ нарастаеъ.

Х.-О.-Пазарджикъ, 25 Февр. 1881.

Г-не Редакторе,

Голѣмо впечатление произведоха двѣтъ дописки отъ града ни, напечатани въ миналитѣ броеве на вѣстника ви. Гражданитѣ, които бѣха са отчаяли и равнодушно гледаха на сичко почти добро или лоше по управленіето ни изново да приплѣдватъ и публикуватъ идіотскитѣ ностжнки на нашия quasi-администраторъ — началникъ за да можхтъ най-подиръ да обърнатъ вниманіето на вѣшната властъ върху неговата крайна неспособностъ. За туй благоволете, г-не Редакторе, да вмѣстите приключенната ми при това дописка въ единъ отъ най-ближитѣ броеве на вѣстника, съ което крайно ще задоволите не камо гражданитѣ ни, но и цѣлата околія, която е вѣстанала срѣщо безсмисленитѣ и глупави постжнки на началника и жалаятъ да са обърнатъ съ колективно прошеніе до вѣшната властъ за неговото прахосваніе отъ града ни. О, дано бжде, на добъръ часъ!

Съ отлично почитаніе

О. П. К.

Х.-Пазарджикъ, 25 Февр. 1881.

Господице Редакторе!

Денътъ 19 Февруарій са отпразднува въ града ни много тържественно. Слѣдъ Божественната служба, часа по 19 по европейски, народа заедно съ свещеницитѣ са отправи къмъ правителственния домъ, дѣто са отслужи молебень за дългоденствіето на Царя-Освободителя, слѣдъ когото са каза едно кратко словце отъ учителя Георг. К. Замфирова, въ което са разясни значеніето на този знаменитъ за насъ Българитѣ день. Послѣ това, за въ честь на Високія ни Гостъ Генерала, който е баща, на сотнія командиръ въ града ни. Войската премина покрай него съ церемоніаленъ маршъ, като свиреше напредъ военната музика. Послѣ са даде, отъ Градскія ни Съвѣтъ, на сѣки воинъ по една водка и закуска, и са распусна да голей.

Презъ този день, града бѣше обкиченъ съ народни флагове; вечерта великолѣпно освѣтленъ и народа не малко веселъ; но само едно нипріятно нѣщо са случи, отъ страна на околійскія ни началникъ, вслѣдствие на едно негово глупаво и не обмисленно распоряженіе, което хвърли народа въ сѣрбъ и отчаяніе.

Утринтъ на този день, околійскія началникъ, заедно съ нѣкои първи граждани и полицейски, слѣдъ дълго разискваніе, рѣшиха да са даде угощеніе на г-да офицеритѣ въ горния етажъ на правителственния домъ, дѣто ще присѣтствуватъ, освенъ полицейскитѣ чиновници даже и сичкитѣ първи и развити граждани, заедно съ фамилинтѣ си, а по-простія народъ доло, дѣто ще има на двора хоро съ гайда, за да развеселяватъ висшія ни гостъ, на когото въ лицето му са исказваше радостъ и благодарностъ, къмъ Царя-Освободителя. То са случи противното; началника ни като го хваща махализма, като всѣкоги, безъ да са допита до нѣкого и безъ предварително извѣстіе на народа, распорежда са, та гужда стража на нитнитѣ врата съ заповѣдъ, че освенъ офицери и полицейски чиновници, други какъвъто и да билъ той гражданинъ да се непуска.

Телеграфната станція са намира въ правителственния домъ, щото мнозина бѣха върнати отъ стражата, които желаяха да телеграфиратъ частно за своята си работа. Освенъ това, народа за да са стича съ фамилинтѣ си на правителственния домъ; но шо да видятъ! Прочее началника са подигра съ гражданитѣ, потжпка честѣта нѣтъ, като са обрѣшаха срѣщо фамилинтѣ изъ нечаянни баиснети!! тѣ съ наведѣни глави са връшаха, препълнени отъ ядъ; тѣ рѣшиха на часа да отжметятъ на началника, заради сторената тѣмъ обида отъ него. Митинга, бждете увѣрени, че нѣмаше да стане по-доленъ отъ Свищовскія. Освенъ дѣто щѣше да са разпердушини началниковото пардеею и гуглата му да са търкала низъ стѣлбитѣ, но даже и той щѣше да бжде посенъ на херувимски рѣцѣ и хвърленъ на двора; но да благодари на Н. П. Генерала, който бѣше тамъ на угощеніе, че неراحیа и не ги допустна съвѣстѣта, гражданитѣ, да беспокоятъ този старецъ.

Между това, предсѣдателі на училищно-

то настоятелство, чрезъ разрѣшеніето на срашій жандаръ, влиза при началника, който билъ разхвърленъ и слугувалъ на трепезата, и му казва: че въ конституціонна държава не може да бжде таково глупаво распорѣженіе, като го молилъ въ сѣщото време да си дигне стражата, понеже народа много негодува, началника му казва: че конституцията е само за нѣкои и други хора, а не за сичкиѣ мужици. Предѣдателя зель излѣзва по шо да види! тамъ на кѣпачето на салона, расапанъ, съ гѣзва лежи пространъ единъ отъ най-добритѣ (?) въ града ни Турци, повиква началника и му казва: когато е запрѣтено влизаніето на гражданитѣ, а този шо търси тука? Той му отговаря: че азъ му позволихъ. Дѣто ще каже, че 10 честни търговци Българи, сравнително съ този расапанъ Турчинъ, нишо не чинатъ предъ началника. Това е тъй и тъй трѣба да бжде, защото тѣ сж болшинството въ околіята ни и тѣ даватъ повече гласове, за това трѣба управителитѣ да бждатъ съ тѣхъ добри; и зло да правятъ на огнетѣнитѣ си въ турско и сегашно време отъ такива управители братя. Но отъ какъ е дошелъ въ града ни, околийскія началникъ не е извършилъ само това похвално дѣло, той завалята е много заслужилъ на горкія народъ, отъ когото отъ гърба са гон, но кои ше му описва сичкиѣ заслуги, то азъ са ограничавамъ да напиша нѣкои и други.

Славния ни началникъ, единъ день кате снѣлъ въ кѣпчата си, близо до негова домъ са намира ракяна фабрика на единъ търговецъ, който, въ това време, билъ въ Варна по търговията си, а оставилъ слугата си на фабриката; тамъ Бахусовитѣ поклонници, за да направятъ обряда си оше потържественъ, заели да въспѣватъ хвали на бога Бахуса. Това тѣхно хваленіе кѣмъ бога си, много обезпоило нашія благоразумецъ? ! началникъ, той става отъ леглото си, нарамва пардесюто, гужда на извѣяната си глава гуглата и отива та испѣжда отъ речената фабрика, сичкиѣ невинни Бахусови поклонници, като накарва момчето да заключи вратитѣ, безъ да помисли че тѣзи фабрика принася въ годината доста приходъ на хазната, отъ която храни и той, до толкова умъ въ неговата глава той знай, че му е дадено въ рѣцѣтѣ власть, и той я употребява, тамъ дѣто трѣба и дѣто не.

Презъ есенята, поощренъ отъ любимитѣ си Турци, отива на селото Семизъ-олъ, което има около 15—20 български кѣщи. Захваща да псува селенитѣ, по официалнія неговъ многолюбимъ ала арабіе турски языкъ, съ такива грозни и срамни думи, шото старцитѣ, ній не сме чували нито виждали такова нѣщо, даже въ фанатичитѣ турци! Селенитѣ макаръ и да са мжчили да окротятъ духа на началника си, но сичко било напразно, той оше повече викалъ разярено противъ тѣхъ. Старцитѣ са олувили съ рѣцѣ за бѣлитѣ си бради и съ очи на долу омислено глѣдали, като думали: какви години дочекахме? Но сичко това зашо било? Защото селенитѣ, безъ волята му, зели да си правятъ едно училище, до хармана на единъ Турчинъ, кое-

то мѣсто имъ одобрилъ покойния ни началникъ г. Шиваровъ. Знайте, че турското деспотическо еничерско правителството е позволило, както въ Руссе, така и въ Сливенъ, да си направятъ черквитѣ въ сѣдѣ турскитѣ домове; Сливненската, освенъ като е въ сѣдѣ турската махла, чериія, и близо до правителството; но даже са граници и съ джамія; то ній днесъ ставаме пофанатичи и отъ самитѣ еничери Турци, та не позволяване на братята си да си построяватъ училища, даже до хармана на Турчина; и то не другаѣ, а въ княжеството България.

Днесъ стенитѣ тъй стоятъ озбени на дѣждоветѣ и вѣтроветѣ. Селенитѣ сж въ отчаянно положение; искаватъ желаніе да са присѣдинятъ черковно на варненскій гръцки владика, който да имъ помогне въ това свято предпріятіе, като са протестира съ умнія ни началникъ.

Единъ день, когато минавалъ началника ни презъ една отъ градекиѣ ни улици, то нѣкой и друга съсѣдка сж били събрали до една протка, да си прекарватъ празничния день съ разговоръ, и като виждатъ че началника иде, за да му отдадѣтъ приличната честь, ставатъ му на крака, но той вмѣсто да ги поздрави имъ казалъ: немате ли срама! зашо сѣдите на пѣтя та не си влизате въ дѣроветѣ? Виждѣ умъ и началническа глава? Но за зла честь, че не е врѣхлетелъ на такива жени, които, както му са стояло, да му отдадѣтъ приличната почетъ.

На Турцитѣ е позволилъ да носятъ оръжіе, даже безъ дозволеніе отъ правителството безъ порѣчителство; само да донесатъ и на него отъ лова.

За него по-добри ше бжде да е каймакминъ въ султановата държава, при любимитѣ, отъ колкото да е най-нижній писаръ въ княжеството България.

Отъ Ред. — Ній са научихме и нѣщо повече отъ колкото тука са излага за неспособността и въртоглавщина на г. Попова. Той на обѣда когато единъ отъ командиритѣ попиталъ дѣ сж по-първитѣ граждани? Той отговорилъ: „тѣ сж мужици и хора съ турски духъ“. — Иди подпръ туй, че на такъвзи калпазанитѣ повѣрвай живота, честь и имота на цѣла околія! Тежко и горко!

Пишатъ ни отъ Правадія:

Нашета поща, тугъ, попереди не приемаше групови и цѣпни посылки, но сега благодареніе, този недостатѣкъ са поправи и ній за дѣто искаме проваждаме групови и цѣпни посылки.

Това улесни най-много нашитѣ солдати, на които родителитѣ можѣтъ свободно да имъ проваждатъ пари, както тугъ, тъй и отъ тугъ.

Едно нѣщо има само: дѣто груповитѣ за солдатитѣ сж, май, баватъ въ пощата защото, тѣмъ направо като не са давѣтъ, то и казначея имъ тежичко са държи а солдатитѣ ожидатъ за паричитѣ си. Желателно би било това да не става за напредъ.

Сетитѣ има и туй да забѣлѣжа: казахме че нашата поща вече приема групови а виждаме нашитѣ търговци — житари — да приематъ груповитѣ си отъ желѣзницата. Да ли тѣя господиновци, които имъ испроваждатъ паритѣ, нѣматъ *dosvrie* на нашата поща? Това не знаеме. Какъ и да а нашата поща много губи въ тоя случай.

И друго: компанията на желѣзницата, употребява оше вехтитѣ билети — за стоки, групови и др. — на които правилата имъ сж написани отзадъ: френски и турски. (?) До кога оше този *сайгъсжзлжж* кѣмъ нашата държава?

Единъ Гражданинъ.

Оригинални изслѣдованія по игиената на непразната жена и на повороденитѣ дѣца.

Отъ Д-ръ С. Х. Загорски.

(Продълженіе.)

ЧЛЕНЪ II.

За случайноститѣ на непразнитѣ жени дѣйствующи върху дѣтето.

Непріятнитѣ сички шо претърпяватъ непразнитѣ и които можатъ да повредятъ здравіето на зароденото и съдържащето са въ утробата имъ дѣте на което тоже могатъ да компромитиратъ и живота сж: *разнитѣ удари върху тѣбукътъ, паданіята върху сѣдалото, пълнокръвіето, както и разнитѣ болести* отъ които майката може да са зарази и наконѣкъ *болеститѣ на дѣтето*.

§ 1 ий. *Ударете върху тѣбукъта и паданіята върху сѣдалото.* — Всѣкой отъ практикующитѣ днесъ мѣдици е ималъ случай (особенно занемающитѣ са по акушерството) да узнае че: ударитѣ шо претърпяватъ върху тѣбукъта си негразитѣ жени както и паданіята върху сѣдалото, нерѣдко биватъ послѣдовани съ смъртъта на дѣтето. Въ подобни случаи ако трудността е по-напредната отъ 4-ий, 5-ий мѣсяцъ, когато съ една рѣчь *доиженіята* на дѣтето сж вече обявени, сама майката [забѣлѣжава че тѣзи движенія отъ зароденото ѝ са спиратъ и биватъ послѣдовани съ *помѣтаніе*! Другъ пѣтъ такова удари служатъ за корень на опасни устройства колко-годи характеристически, или настрошаваніе коститѣ дѣтински шо виждами слѣдъ ражданіето имъ. За потвърженіе на послѣднитѣ родови ше цитирамъ тука случаѣтъ не преди много време шо сѣшпахъ. „Повикалъ при една въ 8-ий мѣсяцъ непразна съ второ дѣте жена да дамъ помощ на страданіето ѝ послѣдовано отъ едно сбѣскуваніе съ близкій неинъ и малко роднина комуто, речената жена отива да върази противъ піянството, той съ едно силно тласкуваніе свала жената долу, която въ паданіето съ тѣбукътъ си върху единъ дрѣвникъ, който са намиралъ въ сѣдѣ двора, са тъй силно удари шото въ време на двѣ седмици едва можѣ да са поправи; когато дойде време на ражданіето, бѣхъ изново повиканъ да присѣтствувамъ: тугъ акта сж извърши доста редовно, безъ да има ну-

жда отъ нѣкакви извънредни манопери, понеже и тритѣхъ акта не надминаха физиологическото си траеніе. Въ приглежданіето което направихъ върху тѣлото изобщо на дѣтето забѣлжихъ че: срѣдната частъ на кокала въ левія бутъ (cuissе) представя единъ твърдъ възелъ, спомнихъ си за претърпеніята ударъ отъ страна на майката въ време на трудността ѝ, измѣрихъ дължината на бута и намирамъ една разлика въ дължината сравнена съ дѣснийтъ бутъ отъ 1½ до 2 сант. (по ежсъ лѣвій бутъ).“ Ясно ся доказва че кокалътъ на лѣвій бутъ е претърпялъ строшаваніе и въ време на послѣдніята 9-ий мѣсяць отъ трудността той е заздравялъ. Слѣдователно ако и рѣдки посрѣщатъ ся такива слѣдствия отъ удари претърпени отъ страна на майката въ време на трудността имъ. Chaussier цитира да е срѣщналъ едно дѣте съ строшаваніе коститѣ му на 43 мѣста (точки) отъ които въ време на ражданіето едни отъ тѣхъ строшени точки сж биле зарасли а други още не зарасли, въ друго едно дѣте преброили сж ся 113 строшаванія на коститѣ.

§ 2-ий. *Пълнокръвие* (Pléthore). — Мѣдичитѣ доброволно припознаватъ случайноститѣ неприятели шото пълнокръвнитѣ майки срѣщатъ богато сж неприятели; това имъ расположение понеже ся характеризова съ знаковетѣ: тяжесть въ главата, сънливостъ, заглужаваніе и прч. които ся толкова ясни, шото рѣдко може чловѣкъ да ги не узнае; това що е трудно да ся узнае е: вліяніето което пълнокръвieto може да има върху зародишѣтъ. Въ това състояние матката е твърдѣ свита и притиска върху дѣтето, ставитѣ (членовѣтъ) на което по почина на това притискваніе сж съдържани въ криво положеніе, отъ дѣто и послѣдова наследственни обезобразяванія, и които лѣсно би можли да ся отбѣгнатъ чрезъ кръвопущаніе. Дѣйствително слѣдъ тѣзи операція женитѣ почти винаги възразяватъ особна благодарностъ; като увѣряватъ още че слѣдъ операціята осѣщатъ движеніята на дѣтето по-живи и по-улеснени; ако то ва е тѣй трѣбова да припознаеми че пълнокръвieto прави неудобства на майката както и на дѣцата.

§ 3-ий. *Болеститѣ на трудността*. — Болеститѣ развити у неприятели жени вліяетъ разнообразно и върху здравіето на зароденото въ утробата имъ дѣте. *Единитѣ расположителни, прихватителни* (прилепчиви), както *сипаницата* (шарката), *аолерата*, *сифилиситѣ*, *ле.сузната треска*, (fièvre puerpérale) и прч. ся принасятъ на дѣтето и го уморяватъ, или пакъ отравятъ ервѣта на майката; другитѣ както шо ся тѣй наречени *остри болести* пневмонитѣ (въспаленіе на бѣлія дробъ) острий ревматизмъ, тифонидна треска, и прч.) не произваждатъ освенъ да налягатъ обемѣтъ на дѣтето, което по нѣкогаждъ уморяватъ или го помѣтватъ; при всичко това по нѣкой нѣтъ нищо не повреждатъ; трети кой послѣ сж. *Моралнитѣ впечатленія*, тѣзи вліятъ тоже слабо или тежко като произваждатъ неврози (нервни болести) или опасни устройство на дѣцата.

а) *Болести расположителни* или *прихватливи*, между които ще изброимъ: а), *оптическо* *расположеніе*. б) *Скрофулози*.

Страдашитѣ отъ тая болестъ майки раждатъ дѣца скрофулозни а много отъ тѣхъ предъ да напънятъ една година умираатъ отъ конвулзи. в) *Сифилитически*, вліяніето на сифилиса върху дѣтето е познатъ и по важността му ще поговориме по ежсно за него на пространно; тукъ ще напомнимъ само че: *меркуриалното* леченіе за което ся е говорило че можало да предизвика помятаніе на дѣтето, е казано погрѣшно, защото днесъ е вече доказано напротивъ че понеже *меркура* излечава *сифилиса* то той остава да ся почита като най предпазливото срѣдство противъ *сифилиса*.

г) *Нервни болести*: *душевостъта* (l'asthme), *палитацията*, *припадваніето*, *грудната ангина*, *невралнитѣ*, *конвулзитѣ*, *истеріята*, *епилепсията*, *яудовѣта*, можатъ да преминатъ отъ майката на дѣтето, било че болестъта е сжществувала у майката преди тя да остане трудно, било да ся е появило въ времето когато вече е била останала трудна, знае ся че тя нервнича болестъ ся появява въ дѣтето по сжщото оная форма както у майката или подъ друга различна форма.

д) *Кожнитѣ болести* или *дартри*. Тия сжщо вліяетъ малко или много върху дѣтето.

ж) *Консерно расположение* (рагъ). Често това расположение бива наследствено, при всичко това не са е забелжило никоя неприятели жена заражена отъ *консеръ* (рагъ), да роди консерзно дѣте.

з) *Подагено* (песачило) *расположеніе* и *каменно*. Когато майката страдае отъ *подагра*, расплага и дѣтето, но въ него болестъта твърдѣ ежсно ся отерива, и въ което може да ся обяви подъ форма не *мигрена астма* и нервни болешки; колкото за каменното расположение което твърдѣ обикновенно срѣщамъ въ дѣцата, то не е никакъ наследствено, а произхожда просто отъ пикочнитѣ пѣськъ образующъ ся подъ вліяніето на трескитѣ и който натрупанъ въ мюхурѣтъ служи за сърдце (основа) на камъна образующъ ся тамъ.

и) *Тифонидна треска*. Въ първитѣ мѣсяци на неприятели жени тая треска въ силата си (първа и втора седмица) често предизвиква помятаніе; а въ послѣднитѣ мѣсеци докарва предвременни раждания.

к) *Шарката* (сипаницата). Тая е болестъта която най-често прави да помятатъ женитѣ по нѣкой нѣтъ сж ся забѣлжавали знаковетѣ отъ шарка и по тѣлото на похабенитѣ дѣца. При сичко това не трѣбува да ни очудва да видимъ дѣте родено отъ майка, която ся шари носяще го въ утробата си безъ ни най-малко да ся то зарази отъ шарка.

л) *Ружеола* и *скарлатина*. Особно послѣдната (скарлатина) причинява често предвременни раждания послѣдовани даже съ смъртъта на майката.

м) *Ле.сузната треска*. Почти една четвъртъ отъ дѣцата добиватъ смъртоносни въспаленія на булото въ времена на тая болестъ.

н) *Холерата*. Въ нѣкой случай холерата преминува безъ да повреди дѣтето.

о) *Обикновенитѣ трески*. Майки заразени отъ тия трески раждатъ своитѣ дѣца сжщо заразени отъ нея болестъ.

В. *Марица* въ 266 брой дава на читателитѣ си за важна новина това че „Свобод. България“ била издхнала, коато заела отъ „Работникъ.“ „Свобод. България става два мѣсеца какъ са издава по „Марица“ до сега за нейното сжществуваніе не е напѣрпла за нужно да каже поне двѣ слова, вѣроятно за да не изгуби нѣкое число подписчики. Ний вече два

мѣсеца какъ испроваждаме своята газета на „Марица“, а отъ нея до сега въ замѣна не получаваме. Ще рече: че издательтъ на „Марица“ още не разбира какво ще каже солидарностъ, като въ това време ний получихме и получаваме въ замѣна на своята „Своб. България“ сичкитѣ български газети, хърватски, сѣрбски, черногорски и нѣкой отъ рускитѣ.

Издателя на „Марица“ е извѣстенъ на цѣла България за Клико и по своя си краенъ егонизмъ и любостежаніе. Ако той не ни проважда „Марица“ въ замѣна на нашета газета, то вѣроятно по своитѣ си клинковски съображенія защото „Свободна България“ струва 16 фр., а „Марица“ 25 фр. Тогава издателя по своята стара привычка, трѣбаше да испроводи единъ работъ на останалитѣ 9 фр. Редактора на „Марица“ е огледало на сѣлперницитѣ, въ което могатъ да са огледатъ сичкитѣ онѣзи които приличатъ на него и нему подобни.

Ред.

Въ рускій „Държавенъ Вѣстникъ“ (отъ 11 Февр. подъ Н-ро 33) обнародвано е, какво съ височайша приказъ на Негово Императорско Величество, отъ 8 текущій февр., произведенъ е за отличіе по служба отъ статски съвѣтникъ въ чинъ на дѣйствителенъ статски съвѣтникъ състоящи при военното министерство, бившій чиновникъ за особенни порученія при завѣдующія на гражданскитѣ дѣла при главно-командуванія на дѣйствующата армія съ миналата война, а по-послѣ бившій Сливенскій и на послѣдокъ Русчукскій Губернаторъ Иванъ Степановичъ Ивановъ. Ний привѣтствуваме неговото Превъсходительство съ тѣзи Монаршеска милостъ. Подобни заслужили лица, като Ив. Ивановъ, правятъ честь на насъ Българитѣ, че и ний въ другитѣ царства имаме Българи, които благодареніе на своята способностъ, можали да обърнатъ вниманіето на своитѣ господари, и заслужатъ тѣхната монаршеска милостъ. Въ чинъ на дѣйствителни статски съвѣтници отъ нашитѣ Българи въ Русія твърдѣ малко са достигвали, тѣй шото могатъ да са четатъ на прѣсти.

„Търговското Д-ство за Руско-Български стоки въ Варна“ призовава сичкитѣ членове на това Дружество на 15 Марта по 4 часа подиръ обѣдъ, въ Кантората на г. Карловски, дѣто ще са разгледжтъ смѣткитѣ на сичкитѣ операціи на Дружеството отъ началото му до сега.

Предсѣтель Калаянджи.